

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: V. H.**, zastoupen Mgr. Josefem Havlíčkem, advokátem, se sídlem Krymská 5, Karlovy Vary, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 6. 2005, č. j. 60 Az 49/2005 - 59,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá kasační stížností rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 60 Az 49/2005 - 59 ze dne 21. 6. 2005, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 242/LE - B02 - B02 - 2005 ze dne 8. 4. 2005, kterým byla zamítnuta stěžovatelova žádost o udělení azylu, jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá nezákonnost způsobenou nesprávným posouzením právní otázky splnění podmínek pro zamítnutí jeho žádosti podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Stěžovatel uvádí, že byl pronásledován v zemi původu z důvodů náboženství, je katolické víry a bydlel ve čtvrti s muslimy; z důvodu náboženské víry nemohl sehnat zaměstnání a volně se pohybovat. V České republice se rozhodl uzavřít sňatek s J. D. Správní orgán (žalovaný) porušil ust. § 3 odst. 3 a odst. 4. § 32 odst. 1, 2, § 33 odst. 2

správního řádu a § 12 zákon o azylu. Krajský soud, který žalobu zamítl, posoudil právní otázku, totiž, zda stěžovatel splnil podmínky § 12 zákona o azylu nesprávně. Žalovanému klade k tíži, že nepřezkoumal všechny důvody, které vedly žalobce k podání žádosti o azyl. Navrhl proto zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a vrácení věci témuž soudu k dalšímu řízení, kromě toho žádal o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti poukazuje na to, že stěžovatelova žádost byla zamítnuta podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu jako zjevně nedůvodná. Uvedl rovněž, že stěžovatel do České republiky přicestoval 16. 9. 2003, kde po uplynutí platnosti víza pobýval nelegálně. Úmysl požádat o azyl projevil v době, kdy byl vrácen z Německa, kam nelegálně vycestoval a bylo mu uděleno správní vyhoštění. Žalovaný vyslovuje předpoklad, že osoba pronásledovaná v zemi původu požádá o azyl bezprostředně poté, co se ocitne na území státu, kde je taková žádost možná. Stěžovatel svou zemi opustil bez využití právních nástrojů k ochraně svých práv na území České republiky. Institut azylu slouží k ochraně před pronásledováním v zemi původu a je proto nanejvýš logické podání takové žádosti ihned potom, kdy se osobě pronásledované či osobě důvodně se pronásledování obávající, podaří vstoupit na území země, která je mu schopna takovou ochranu poskytnout. Stěžovatel se k žádosti o azyl pohnul až pod hrozbou vyhoštění, třebaže o azyl objektivně mohl požádat daleko dříve. Za takové situace jsou tvrzené důvody žádosti o azyl zcela nerozhodnými. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil zejména následující rozhodné skutečnosti: stěžovatel podal žádost o udělení azylu 5. 4. 2005, přičemž dne 13. 2. 2005 mu bylo rozhodnutím Policie České republiky (č. j. SCPP - 31/PL - 13 - SR - 2005) uloženo správní vyhoštění s dobou platnosti na deset let. V České republice pobýval stěžovatel již od roku 2003 (od září), pracoval v P. v obchodě se zlatem, potom žil v K. V. Po zadržení orgány policie, které zjistily že se na území České republiky zdržuje nelegálně, mu bylo uděleno správní vyhoštění, poté odcestoval do SRN, odkud byl vrácen do České republiky a umístěn v Z. p. z. c. B. Jako důvod pro žádost o udělení azylu uvedl, že v zemi původu není práce, nemůže tam svobodně žít a cestovat do jiných zemí, v případě návratu do vlasti se obával, že tam nenajde práci a nebude moci vyznávat své náboženství, protože měl problémy se sousedy, neboť on je katolík a oni muslimové. Chtěl by zůstat v České republice se svou přítelkyní. Dříve o azyl nežádal, neboť věřil, že jeho šéf mu pobyt v České republice zařídí. Žalovaný shledal splnění podmínek podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, účinném ke dni jeho rozhodnutí a stěžovatelovu žádost jako zjevně nedůvodnou zamítl. Z obsahu soudního spisu pak Nejvyšší správní soud zjistil, že rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel žalobou, ta byla krajským soudem zamítnuta. Krajský soud shledal důvodnou aplikaci práve uvedeného ustanovení.

Stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost je podána osobou oprávněnou. Stěžovatel namítá nesprávné posouzení podmínek pro zamítnutí žádosti podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, míří tedy na kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Kromě toho namítá, že žalovaný porušil pravidla o řízení (správní řád), neposoudil veškeré důvody, které jej k podání žádosti vedly (pokud by se jednalo o důvodně namítanou námitku, byla by podřaditelná pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy napadený rozsudek krajského soudu podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. v mezích uplatněných kasačních důvodů, vázán důvody kasační stížnosti, přezkoumal a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V logice kasačních důvodů je nejprve nutno se vypořádat s námitkou směřující proti vadám řízení před žalovaným, které mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé (§ 103 odst. 1 písm. b/ s. ř. s.), přičemž vadou má být nerespektování některých ustanovení správního řádu a nezhodnocení některých důvodů, které stěžovatel měl ve správním řízení uvádět. Předně nutno uvést, že v řízení o žalobě napadl stěžovatel porušení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu; dlužno dodat, že se omezil pouze na jejich reprodukci a nijak tyto námitky neindividualizoval ve vztahu k příběhu, který ve správním řízení žalovanému předestřel. Proto již přístup krajského soudu, jenž se tedy v rovině mu přezkum alespoň částečně umožňující, touto námitkou zabýval, nutno považovat za hraniční; ve světle rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu není řádně uplatněným žalobním bodem to, že stěžovatel (žalobce) reprodukuje určitá ustanovení procesní normy, nýbrž je nutno, aby uvedl konkrétní individualizovaná skutková tvrzení doprovázená konkrétní právní argumentací, z nichž plyne, z jakých důvodů považuje výrok za nezákonný. Nepostačí ani odkaz na okolnosti uvedené ve správním spise, nýbrž je třeba uvést konkrétní skutkové děje a okolnosti ve spisu zachycené tak, aby bylo patrné, jaké aspekty těchto dějů či okolností považuje stěžovatel za základ jím tvrzené nezákonnosti (srov. rozsudek 2 Azs 92/2005 - 67, www.nssoud.cz). To se v posuzované věci nestalo, navíc v kasační stížnosti rozšiřuje stěžovatel takto nedostatečně uplatněné námitky i na další ustanovení správního řádu. V rozsahu, ve kterém stěžovatel takovou námitku vůbec před krajským soudem nevzněl (§ 3 odst. 3, § 32 odst. 2 a § 33 správního řádu), se jedná o námitku nepřipustnou, neboť za situace, kdy se jí nemohl krajský soud zabývat, nenáleží Nejvyššímu správnímu soudu, jako soudu kasačnímu, přebírat přezkumnou roli soudů krajských (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Přezkum provedený krajským soudem za této situace šel na samou hranici akceptovatelné rovnosti účastníků řízení a nelze mu nic vyčíst. Ostatně stěžovatel ani v kasační stížnosti neuvedl jakoukoli skutkovou specifikaci pochybení, jichž se měl žalovaný v procesu dopustit (například ke kterým konkrétním důvodům, jež měl stěžovatel v řízení uvést, žalovaný nepřihlédl).

Rozsah dokazování v azylovém řízení plyne z práva hmotného; jednak se prokazují azylově relevantní důvody uvedené v § 12 zákona o azylu, jednak důvody tvořící překážku vycestování podle § 91 zákona o azylu. Časově půjde pravidelně o rozdílná časová období (opuštění země původu, případný návrat do této země). V žádném z těchto ustanovení nelze vyhledat jako skutkově rozhodnou okolnost, že stěžovatel navázal na území České republiky známost. Nejvyšší správní soud nemá důvod pochybovat o stěžovatelově tvrzení, že žije na území České republiky se shora uvedenou zdejší občankou; pro účely podmínek stanovených zákonem pro udělení azylu (§ 12, § 91), jde však o skutečnost bezvýznamnou.

Nesprávným posouzením právní otázky by byl omyl soudu při aplikaci právní normy na zjištěný skutkový stav, přitom o mylnou aplikaci právní normy jde tehdy, pokud soud na zjištěný skutkový stav použil jiný právní předpis (jinou právní normu, konkrétní pravidlo, než kterou měl za daného správně zjištěného skutkového stavu správně použít, anebo aplikoval správný právní předpis (právní normu), ale dopustil se nesprávnosti při výkladu (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.). Nejvyšší správní soud se na základě druhého uplatněného kasačního důvodu zaměřil na posouzení, zda skutečnosti, jež z průběhu řízení vyplynuly, odůvodňují aplikaci § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, či nikoli.

Podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu ve znění účinném v době vydání napadeného správního rozhodnutí se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná tehdy, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve. Aplikace tohoto ustanovení tedy vyžaduje prokázat, že žádost o udělení azylu byla podána s cílem vyhnout se vyhoštění, kromě toho však musí být prokázána i skutečnost, že žadatel mohl o azyl požádat již dříve. Stěžovatel ve správním řízení výslovně uvedl, že byl zadržen policií a umístěn v Z. p. z. c. B., na území České republiky se zdržuje od roku 2003 (tedy téměř dva roky). Jestliže tedy správní vyhoštění bylo uděleno stěžovateli dne 13. 2. 2005 poté, co byl stěžovatel zadržen Policií České republiky, po předání ze Spolkové republiky Německo, kam nelegálně stěžovatel přešel, za situace, kdy mu byl Okresním soudem v Karlových Varech dne 13. 1. 2005 (4T 5/2005) udělen trest vyhoštění na pět let za to, že se stěžovatel prokazoval pozměněným cestovním pasem Litvy, po téměř dvouletém nelegálním pobytu na území České republiky, a úmysl požádat o azyl byl projeven 19. 2. 2005, je časová souvislost mezi řízením o správním vyhoštění a žádostí o udělení azylu zcela evidentní. Stěžovatelova žádost o udělení azylu byla zřetelně vedena snahou předejít nepříznivým důsledkům správního vyhoštění, když stěžovatel se v tu dobu nacházel v z. p. z. c., a tedy jiná alternativa řešení pro něj této nepříznivé situace fakticky v úvahu nepřicházela. Pokud jde o druhou vyžadovanou podmínku, tedy, že stěžovatel mohl o azyl požádat dříve, byť i z důvodů, které v řízení o udělení azylu uváděl (náboženské neshody se sousedy, ekonomická situace v zemi původu), pak ze správního spisu zcela zřetelně plyne, že stěžovatel se pohyboval zcela svobodně na území České republiky od roku 2003, pobýval zde nelegálně, pracoval, patrně rovněž za nelegálních podmínek, potvrdil, že věděl o možnosti požádat o azyl - mohl tedy během svého pobytu na zdejšího území vejít ve styk se zdejšími úřady a o azyl požádat, avšak neučinil tak. Skutečnosti stěžovatelem ve správním řízení uváděné, a několikaletý pobyt na zdejšího území, nasvědčují tomu, že stěžovatel na území České republiky nehledal okamžitou legální záštitu před tvrzeným pronásledováním v zemi svého původu, jejíž zajištění je základním smyslem azylového zákonodárství. Stěžovateli v podání žádosti o azyl po dobu téměř dvouletého pobytu na území České republiky objektivně nic nebránilo. V takovém případě tedy byly důvody k aplikaci § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud dále k výkladu ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, které jako jeden z důvodů pro zamítnutí žádosti o udělení azylu staví skutečnost, že o azyl „mohl žadatel požádat dříve“ – ve vztahu k definované situaci správního vyhoštění považuje za vhodné připomenout základní východiska, jež zdejší soud opakovaně judikoval a na nichž setrvává: jakkoliv není v zákoně o azylu stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení státní hranice potřeba požádat o azyl, podání žádosti o azyl téměř dva roky po vstupu do České republiky, přestože v dřívějším podání žádosti o azyl stěžovateli nic nebránilo, nasvědčuje tomu, že o azyl stěžovatel požádal až ve snaze legalizovat svůj pobyt na území České republiky a vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění. V rozsudku zdejšího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003 (publ. pod č. 18/2003 Sb. NSS), soud uvedl: *“... cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody.”*

Zdejší soud dále v rozsudku ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 2 Azs 423/2004, uvedl (zpřístupněno na www.nssoud.cz): *„Z této logiky také vyplývá, že má takový cizinec požádat o azyl neprodleně poté, co má k tomu příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým*

odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze přepokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu ze země původu, což může cizince z poskytnutí azylu vyloučit podobně jako žádost v jiné než první bezpečné zemi. Tuto logiku ostatně sleduje i zákon o azylu ve svém § 16 odst. 1 písm. k)... Jinak řečeno, pokud cizinec požádá o azyl proto, že mu hrozí správní vyhoštění, bude jeho žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná a nebude tak již zkoumáno, zda jsou v jeho případě dány důvody podle § 12 zákona o azylu a jeho minulé pronásledování či důvodná obava z něj budou z hlediska žádosti o azyl již procesně nepodstatné.“ Uvedené závěry jsou zcela použitelné pro projednávanou věc: I kdyby důvody stěžovatelem předestřené jako důvody odchodu ze země původu mohly být azylově relevantní, stěžovatel se diskvalifikoval z možnosti azylové ochrany tím, že téměř dva roky setrval nelegálně na území České republiky a jeho motivy pro žádost o udělení azylu byly zcela odlišné od těch, které by býval mohl uplatnit po příchodu na území zdejšího státu. Pronásledování, jemuž byl podle svého tvrzení vystaven ve své zemi původu, tak je sice součástí stěžovatelovy minulosti a patrně mohlo být i důvodem jeho odchodu ze Srbska a Černé Hory v roce 2003, nebylo však již bezprostřední příčinou (pohnutkou) podání žádosti o azyl. V tomto ohledu zákon stanoví pro správní orgán jasnou direktivu zkoumat, zda mohl stěžovatel o azyl požádat dříve, což také správní orgán správně posoudil, krajský soud shledal takový výklad zákonným a Nejvyšší správní soud nemá co by – veden shora podaným výkladem – na tomto závěru měnit. Pokud je ustanovení § 16 zákona o azylu aplikováno důvodně, není zákonný důvod posuzovat naplnění podmínek § 12 zákona o azylu (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikovaná pod č. 181, 899, 574/2004 Sb. NSS). Pokud jsou naplněny podmínky vylučující udělení azylu podle § 16 zákona o azylu, podmínky § 12 již zkoumány být nemohou.

V souzené věci tedy krajský soud aplikoval správnou právní normu, přiléhavě ji vyložil, a to včetně otázek řízení před žalovaným. S ohledem na rozhodnutí ve věci samé nebylo již nutno rozhodovat o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání rozhodnutí krajského soudu k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel neměl v řízení úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, žalovanému, jenž byl procesně úspěšný, podle soudního spisu žádné náklady nevznikly, proto bylo rozhodnuto, že se mu jejich náhrada nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejdou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. června 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu

